

Åke Malander 4 Advent

Vi möter idag, liksom förra söndagen, Johannes Döparen. Då som nu verkar man ha svårt att få grepp om honom, hur man ska uppfatta honom och hans verksamhet. Johannes vistas nu vid floden och predikar och döper och mycket folk samlas omkring honom och lyssnar till honom. En dag kommer så en delegation från Jerusalem för att fråga ut honom och försöka få någon klarhet i vem denna Johannes egentligen är. Och det var inte bara några nyfikna i största allmänhet. Det var präster och leviter från Jerusalem och även några fariseer var med, och de var utsända av ”judarna”, vilket i Johannesevangeliet brukar betyda det judiska folkets ledare, Stora rådet och överstepräster.

Johannes Döparen ska bereda oss till ett rätt och gott kristet julfirande. Idag, på sista söndagen före Jul, ska vi nu ställa tre frågor till texterna om Johannes Döparen:

Vem är Johannes Döparen?

Vad förkunnar han?

Hur ska vi ta emot hans vittnesbörd?

Vem är Johannes Döparen?

Johannes verksamhet väckte naturligtvis både nyfikenhet, förundran och förväntningar men även oro – oro för oroligheter! ”Då kommer romarna och tar ifrån oss både vårt tempel och vårt folk.” Detta torde vara anledningen till de höga herrarnas önskan att få klarhet i fallet med denne märklige predikant. Vem utger han sig för att vara? Knyts det messiasföreställningar runt honom? Finns det risk för oroligheter bland folket, kanske rent av upprorstankar? Nå, vad svarar då Johannes på deras frågor och undringar? ”Detta är Johannes vittnesbörd”, här får de, och vi, klara besked. ”Han bekände och förnekade inte sanningen.” Man får intrycket av att det föresvävade dem att han skulle mena sig vara Messias. Och folket gick ju också och undrade om han måne var Messias. Den undringen kunde omedelbart avfärdas: ”Jag är inte Messias.” Han säger sig inte heller vara Elia eller Profeten. Vilken uppfattning hade man egentligen om Messias respektive Elia och Profeten (dvs. profetian i Malaki 4 och den profet vi läste om i 5 Mos 18)? Det kan vi förstås inte exakt veta, men Johannes avvisande svar vittnar om att deras fråga är ställd utifrån felaktiga förutsättningar. Johannes motsvarar inte deras Eliasföreställningar – om man nu verkligen tänkte sig att Tisbiten i egen person skulle återvända till Israel (skulle han i så fall fara från himmelen hit ned i samma vagn som han for upp i?)!

När Johannes beskriver sig själv som ”rösten som ropar i öknen: Bered en väg för Herren!”, då bekänner han, låt vara indirekt, att han är profetians Elia. Johannes är ”Profeten Elia” i den meningen att han är den som ska gå framför Herren i Elias ande och kraft, för att vända fädernas hjärtan till barnen och omvända de olydiga till ett rättfärdigt sinnelag och så skaffa åt Herren ett berett folk, som Malaki profeterade och som ängeln förkunnade för hans far Sakarias. Han är utvald och kallad av Herren till att genom sin förkunnelse bana väg för Herren och ge åt hans folk salighetens kunskap genom deras synders förlåtelse. Johannes Döparen är den siste av det gamla förbundets profeter, och den störste. Hans uppgift var inte som de gamla profeternas att predika om Honom som *ska* komma, utan han fick uppdraget, det glada budskapet, att visa folket till Honom som nu *har* kommit – som vi sjunger: ”*Vi prisa dig, som sände Johannes Döparen, Som i Elias ande Var förelöparen, Den siste bland profeter, Ja, mer än en profet, Han fick se Kristus komma, Guds lamm, vår salighet.*” (Luthersk Psalmbok 900)

Vad förkunnar Johannes?

Johannes Döparen har ofta framställts som den stränge botpredikanten. Det kan nog stämma, men säger det hela sanningen, alla sidor av Johannes verksamhet? Visst, han predikar verkligen lagen i dess fulla allvar, men han predikar lag *och* evangelium: ”Omvänd er, ty himmelriket är nära.”

Johannes predikar lagen. Han säger till fariseer och saduceer och till folkskarorna i allmänhet: ”Ni

huggormars avföda, vem har ingett er att fly undan den kommande vreden?” Uttrycket ”huggormars avkomma” bör inte uppfattas bara som ett mustigt ordval utan ska ses som en påminnelse om den gamle ormens gift från syndafallets dag. Detta torde ha varit ett hårt tal för hans judiska åhörare.

- Det här borde väl sägas till hedningarna och inte till oss som är Abrahams barn! Men han rycker bort denna falska säkerhet och ställer människorna inför arvsyndens allvar. Som barn av Adam och Eva har ni alla den gamle ormens gift i er, och hur har ni tänkt er kunna undkomma vredesdomen?

Frågan ställs även till oss, vi har ju samma gamla ormgift i oss. Hur har du, min vän, tänkt dig att kunna bestå på vredens stora dag? Väl inte genom härstamning från Abraham, men kanske genom att du är omvänd sedan många år tillbaka och allt intill nu efter bästa förmåga levat ett kristet liv!?! Människotankarna är många och kan ta sig många olika uttryck, men Johannes kommer inte med sina egna tankar, utan han förkunnar Guds ord och anvisar därmed en annan väg.

Johannes predikar evangelium. Han uppträdde och förkunnade i hela trakten kring Jordan ”ett omvändelsens dop till syndernas förlåtelse”. Hade han bara predikat lag och inget evangelium så hade det inte kunnat talas om någon syndernas förlåtelse, ty lagen förkunnar bara syndernas fördömmelse. Men med enbart lagen stannar ingen rätt predikant, så ej heller Johannes Döparen. Ja i Lukas 3 läser vi: ”Med många andra ord förmanade han folket när han *predikade evangeliet för dem*”. Evangelium är dock något som är fördolt för vårt naturliga sätt att tänka, det måste uppenbaras för oss. ”Ingen känner Sonen utom Fadern”, eller som Johannes säger i vår text: ”Men mitt ibland er står en som ni inte känner”. Johannes uppgift är att göra Honom, som vi människor av oss själva inte känner, känd och uppenbar för dem, och för oss. Det gör han genom att hänvisa alla till Jesus med orden: ”Se Guds Lamm, som tar bort världens synd”.

Hur ska vi ta emot Johannes vittnesbörd?

Det är idag 4 Advent och i år även julafton på samma dag. (Obs att i kyrkoåret hör julaftonen fortfarande till adventet.) Vi bereder oss att i morgon fira vår Frälsares födelse i Betlehem för runt 2000 år sedan, då han var kommen i köttet, dvs. då han blev människa – Gud blev människa! Johannes skulle bereda folket för hans ankomst, låt honom bereda även oss för vårt julfirande, så att det inte blir hos oss som det hette den gången: ”Han kom till sitt eget och hans egna tog inte emot honom”. Uppgiften att vara Herrens vägröjare stannar inte vid att till det yttre göra Jesus känd. ”Bana en väg för Herren” betyder en väg till människornas hjärtan. Likaså ska vårt julfirande inte bara vara en vacker och uppbygglig åminnelse om Kristi födelse, hans ankomst i köttet, det är viktigt och det ska vi fira som en glädjefest, men än viktigare är att det handlar om hans ankomst till våra hjärtan, idag och alla dagar!

Johannes åhörare bekände sina synder och blev döpta, med omvändelsens dop till syndernas förlåtelse. Så tog dessa människor emot hans budskap; de bekände och trodde. Så ska även vi låta oss vägledas av Herrens profet Johannes Döparen och låta även vår julberedelse och julfirande innefatta dessa två bekännelser: en syndabekännelse och en trosbekännelse. ”Om vi bekänner våra synder, är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet.” Just så bör vi ta emot Johannes vittnesbörd, glädjens budskap att Frälsaren är kommen till jorden. Bered en väg för honom i ditt hjärta – han kommer inte med domen utan med syndernas förlåtelse. Så får vi en God Jul i Jesu namn. Amen, det är visst och sant.

Du sänt Johannes Döparen Att vara förelöparen, Hjälp oss att minnas vad han lär, Då får du äran, Jesu kär. (Luthersk Psalmbok 899:6)